

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گنجینه صرف و نحو عربی

دکتر مصطفی خرم دل

انتشارات آرمیار

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور :
مشخصات نشر :
مشخصات ظاهری :
شابک :
وضعیت فهرست نویسی :
یادداشت :
موضوع :
موضوع :
رده بندی کنگره :
رده بندی دیویی :
شماره کتابشناسی ملی :

: خرم دل، مصطفی، ۱۳۱۵ -
: گنجینه‌ی صرف و نحو عربی / مصطفی خرم دل.
: سندج: نشر آمیار، ۱۳۹۴.
: ۴۰۱ ص.: مصور، جدول.
: ۱۷۰۰۰ ریال 2-5-95997-600-978
: فیبا
: چاپ قبلی: هه‌زار، ۱۳۸۷.
: زبان عربی -- صرف و نحو -- راهنمای آموزشی (عالی)
: زبان عربی -- صرف و نحو -- آزمون‌ها و تمرین‌ها (عالی)
PJ 6141/خ4گ9 1394
۷۵۰۷/۶۹۲ :
۴۰۱۵۳۶ :

سندج-چهارراه شهدا- پاساژ عزتی ۴۲۵-۳۳۱۰۱-۸۷.

(همراه: ۹۱۸۳۷۲۱۶۹۱)

amirbooks@gmail.com

شناسنامه کتاب

نام کتاب: گنجینه‌ی صرف و نحو

نویسنده: دکتر مصطفی خرم دل

صفحة آرای: محمد محمدزاده

سال انتشار: ۱۳۹۵

قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان

ناشر: آمیار

تیراژ: ۲۰۰۰ جلد

﴿حق چاپ محفوظ است﴾

فهرست صرف

صفحه	عنوان
۱۱	پیشگفتار
۱۳	دستور زبان
۱۴	مقدمات دستور
۲۰	کاء و انضمام آن
۲۱	علایم اسم
۲۲	علایم فعل
۲۲	علایم حرف
۲۴، ۱۲۴	بخش اول
۲۴	مبحث فعل
۲۴	فعل ماضی
۲۸	فعل مضارع
۳۲	فعل امر
۳۷	میزان و موزون
۳۸	اقسام فعل از لحاظ حروف اصلی
۴۰	ابواب فعل ثلاثی مجرد
۴۵	ابواب فعل ثلاثی مزید
۵۶	فعل رباعی مجرد
۵۷	ابواب رباعی مزید
۵۹	فعل لازم و متعدی
۶۲	فعل معلوم و مجهول
۶۴	سالم و غیر سالم
۶۹	إدغام

۷۷		إِعْلَال و قواعد مهم آن
۷۹		إِعْلَال در مِثَال یا مُعْتَلُّ الْفَاء
۸۳		إِعْلَال در أَجَوَف یا مُعْتَلُّ الْعَيْن
۹۳		إِعْلَال در نَاقِص یا مُعْتَلُّ اللَّام
۱۰۱		تخفیف همزه
۱۰۵		طرز کتابت همزه
۱۰۸		إِدْال
۱۱۲		فعل مُؤَكَّد و غیرمُؤَكَّد
۱۱۷		فعل مُتَصَرِّف و غیرمُتَصَرِّف
۱۱۸		افعال مَمْنُوع و مَمْنُوعَة
۱۱۹		افعال نَاقِصَة
۱۲۰		افعال مُقَارَنَة
۱۲۱		فعل تَعَجُّب
۱۲۳		فعل مُعَرَّب و مَبْنِی
۱۲۵، ۲۲۶		بخش دوم
۱۲۵		مبحث اسم
۱۲۶		اسم مُتَصَرِّف و غیرمُتَصَرِّف
۱۲۶		اقسام اسم از لحاظ حرف آخر
۱۲۷		اسم مقصور
۱۲۹		اسم ممدود
۱۳۱		اسم منقوص
۱۳۱		اسم صحیح الآخر
۱۳۲		اسم مُفْرَد
۱۳۴		اسم مُشْتَق
۱۳۸		جمع
۱۳۸		جمع مذکر سالم

۱۴۱	جمع مؤنث سالم
۱۴۶	جمع مکسر
۱۵۳	مُذَكَّر و مُؤَنَّث
۱۵۸	اسم جامد و مُشْتَق
۱۵۹	۱- اسم فاعل
۱۶۰	۲- اسم مفعول
۱۶۲	۳- صفت مُشَبَّه
۱۶۳	۴- صیغه‌ی مُبَالَغَه
۱۶۴	۵- اسم تفضیل
۱۶۶	۶- اسم زمان و ۷- اسم مکان
۱۶۷	۸- اسم امر و ۹- اسم آلت
۱۶۸	مصادر
۱۶۹	اسم مُضَعَّر
۱۷۴	اسم مُتَسَوِّب
۱۸۱	اسم نَكِرَه و مَعْرِفَه
۱۸۲	اسم عَلَم
۱۸۳	معرفه به «ال»
۱۸۴	ضمیر
۱۸۹	اسم اشاره
۱۹۶	اسم موصول
۲۰۱	مُنَادِئ
۲۰۱	مضاف به معرفه
۲۰۲	اسم مُعَرَّب
۲۰۳	اسم مُنْصَرِف و غیر مُنْصَرِف
۲۰۸	اقسام اسم معرب از لحاظ حروف
۲۱۰	اسم مَبْنِی
۲۲۲	اسماء اعداد

بخش سوم	۲۲۷-۲۲۸
مبحث حرف	۲۲۷
حروف عامل	۲۲۸
حروف غیرعامل	۲۳۲
نمودار تجزیه	۲۳۹

فهرست نحو

عنوان

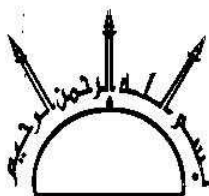
صفحه

علم نحو	۲۴۱
نواع إعراب	۲۴۱
إعراب حركات	۲۴۲
إعراب حروف	۲۴۳
إعراب حرف	۲۴۸
إعراب محلی	۲۴۸
إعراب تقدیری	۲۴۹
إعراب فعل	۲۵۱
إعراب اسم	۲۶۶
مواضع رفع اسم	۲۶۶-۲۲۰
۱- فاعل	۲۶۷
۲- نایب فاعل	۲۷۸
۳- مبتدا و ۴- خبر	۲۸۱
۵- اسم افعال ناقصه	۲۹۳
۶- اسم افعال مُقاربه	۲۹۹
۷- اسم حروف شبه لیس	۳۰۳
۸- خبر حروف مُشبهه بالفعل	۳۰۷
۹- خبر لاء نفی جنس	۳۱۶
مواضع نصب اسم	۳۲۱-۳۶۹

۳۲۱	۱- مفعولٌ بِهِ
۳۲۷	۲- مفعولٌ مطلق
۳۳۲	۳- مفعولٌ لَهُ
۳۳۴	۴- مفعولٌ فِيهِ
۳۳۸	۵- مفعولٌ مَعَهُ
۳۴۱	۶- خبر افعال ناقصه
۳۴۱	۷- خبر افعال مُقَارَبه
۳۴۱	۸- خبر حروفِ شِبْهِ لَيْسَ
۳۴۲	۹- اسم حروفِ مُشَبَّهَةٌ بِالْفِعْلِ
۳۴۲	۱۰- اسم لا محی و محی
۳۴۳	۱۱- حال
۳۵۱	۱۲- تمییز
۳۵۶	۱۳- مُسْتَشْنِی
۳۶۱	۱۴- مُنَادِی
۳۷۰-۳۷۶	مواضع جرّ اسم
۳۷۰	۱- مُضَافٌ إِلَیْهِ
۳۷۴	۲- مجرور به حرف جرّ
۳۷۷-۳۸۴	عمل اسماءِ شِبْهِه فعل
۳۷۷	۱- عمل مصدر
۳۷۹	۲- عمل اسم فاعل
۳۸۰	۳- عمل صیغه‌ی مُبَالَغَه
۳۸۰	۴- عمل اسم مفعول
۳۸۱	۵- عمل صفت مُشَبَّهه
۳۸۲	۶- عمل اسم تفضیل
۳۸۳	۷- عمل اسم الفعل
۳۸۵-۳۹۵	توابع

- ۱- صفت یا نعت ۳۸۵
- ۲- تأکید ۳۹۰
- ۳- بدل ۳۹۱
- ۴- عطف بیان ۳۹۳
- ۵- عطف به حرف ۳۹۴
- جمله و اقسام آن ۳۹۶
- نمودار ترکیب ۴۰۱

www.ketab.ir

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِدِينِ الْإِسْلَامِ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ خَيْرِ الْأَنْثَامِ، وَآلِهِ وَصَحْبِهِ الْأَبْرَرَةِ الْعِظَامِ، وَجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ الْمُتَّقِينَ الْكَرَامِ.

چندین سال پیش هنگامی که در دانشگاه رازی، دانشکده‌ی تربیت دبیر سنندج^(۱)، تدریس قواعد عربی به این بنده‌ی خدا واگذار گردید، دیدم دانشجویان عزیز نمی‌توانند صرف و نحو را از روی کتاب‌های نوشته‌شده به زبان عربی بیاموزند و به گونه‌ی کامل و مرتب در مدت ترم‌های محدود کوتاه سنوات تحصیلی به پایان برسانند. در میان کتاب‌های قواعد موجود به زبان فارسی هم کتابی را نیافتم که مناسب و سازگار با برنامه‌ی کلاس‌ها باشد. به ناچار در این زمینه به نگارش جزوه و تهیه‌ی مطالب از روی کتاب‌های معتبر قدیم و جدید پرداختم و در راه نوشتن چینی از دقائق و نکات کتب قواعد فضلاء رنج‌ها بردم، و قسمت به قسمت آن‌ها را گردآوری و تدریس نمودم. بعدها دیدم که دامن‌دامن خوشه‌ها، خرمن‌ها گشته است. صلاح در آن دیدم که آن را چاپ و به عموم طالبان فضل و ادب تحت عنوان «گنجینه‌ی صرف و نحو عربی» ارمغان دارم. بعد از بارها چاپ و نشر این کتاب، هم اینک مجدداً حروفچینی و درست‌تر و پیراسته‌تر در دسترس همگان قرار داده می‌شود.

در این کتاب سعی شده است:

- ۱- مطالب روان و گویا باشد و امثله و شواهد، بیشتر از آیات قرآنی و احادیث نبوی، و امثال و اشعار و جملات و عبارات مفید اخلاقی فراهم آید.
- ۲- با ترسیم نمودارها و تشکیل جدول‌ها، به تفهیم مطالب و توضیح مقاصد، کمک و به امر آموزش سرعت بخشیده شود.

(۱) حدود بیست سال قبل به دانشگاه کردستان تبدیل گردید.

۳- برای هر موضوع و مطلبی مثال‌های متعدّد و مُعَرَّب، و در پایان هر بخشی تمرینات سودمندی آورده شود.

۴- برای این که مطالب و مقاصد، آمیزه‌ی یکدیگر نگردد، قواعد صرف و نحو از هم جدا، و در تقدیم و تأخیر موضوعات هر يك دَقّت لازم مبذول گردد.

۵- معنی برخی از لغات و جملات مشکل متن، در ذیل صفحات آورده شود.

اینک کتاب را به پیشگاه دانشمندان و ادب دوستان تقدیم می‌دارم و از خداوند بزرگوار مسألت می‌نمایم که آن را برای دانش‌پژوهان سودمند گردانند، و برای خود خالص بدانند، و رای این بنده‌ی فرمانبردار خویش جزو باقیات صالحات قلمداد فرمایند، آمین.

مِنْهُ الْعَوْنُ وَالتَّوْفِيقُ، وَهُوَ نِعَمُ الْمَوْلَى وَنِعَمُ النَّصِيرِ

مصطفیٰ خرم‌دل